č. j. 2 A 527/2002 - 19

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudců JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci **žalobkyně V. D.** proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 1. 2002, č. j. xxx,

takto:

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žalované se náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Rozhodnutím uvedeným v záhlaví Česká správa sociálního zabezpečení (žalovaná) zamítla žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Rozhodnutí odůvodnila tím, že se na uplatněný nárok žalobkyně nevztahuje zákon č. 261/2001 Sb., nýbrž zákon č. 39/2000 Sb. Pro účely posléze uvedeného zákona však nebyla žádost uplatněna v zákonné lhůtě.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně včas opravný prostředek k Vrchnímu soudu v Praze. V něm uvedla, že o možnosti získat jednorázové odškodnění jako vdova

po příslušníkovi československého armádního sboru v SSSR se dozvěděla koncem měsíce září roku 2001. Uvádí, že o uvedeném zákoně nevěděla, neboť je v invalidním důchodu a není členkou žádné organizace jako je např. Svaz bojovníků za svobodu. Z tohoto důvodu žádá o zmírnění tvrdosti zákona.

Žalovaná setrvala ve svém vyjádření k žalobě na důvodech obsažených v odůvodnění napadeného rozhodnutí a navrhla, aby soud napadené rozhodnutí v zamítavém výroku potvrdil. Poukázala na to, že na rozhodování o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československé armády v zahraničí jako účastníkům národního boje za osvobození se vztahuje zákon č. 39/2000 Sb. Nárok podle tohoto zákona však musel být uplatněn do 30. 6. 2001, jinak zanikl. Žalobkyně však podala žádost podle zákona č. 261/2001 Sb., který se na příslušníky československé armády v zahraničí nevztahuje. Uvádí, že žádost žalobkyně nebylo možno posoudit podle zákona č. 39/2000 Sb., neboť ji podala až dne 1. 10. 2001.

Ze správního spisu vyplynulo, že žalobkyně uplatnila dne 1. 10. 2001 nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky jako vdova po M. D., který byl od 4. 4. 1944 do 5. 5. 1945 účastníkem národního boje za osvobození jako příslušník československé armády v zahraničí, což je doloženo osvědčením podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. Ze správního spisu dále vyplývá, že manželství žalobkyně a M. D. bylo uzavřeno dne xx 11. 1940, a že M. D. zemřel dne xx. 4. 1978.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla z Vrchního soudu v Praze podle § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), podle něhož Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy, v nichž byla přede dnem účinnosti s. ř. s. dána jejich věcná příslušnost, dokončí řízení zahájená před těmito soudy. V předmětné věci bylo přede dnem 1. 1. 2003 zahájeno řízení u Vrchního soudu v Praze a byla dána věcná příslušnost tohoto soudu, neboť obsahem žaloby byl návrh na přezkoumání rozhodnutí vydaného podle zákona č. 261/2001 Sb. Jde-li o věci správního soudnictví, pak podle § 129 odst. 2 s. ř. s. řízení o opravných prostředcích, o nichž nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona (tedy podle ustanovení o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu).

Nejvyšší správní soud proto podaný opravný prostředek posoudil jako žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, o čemž žalobkyni vyrozuměl a vyzval ji, aby označila důkazy k prokázání žalobních bodů a současně ji vyrozuměl o možnosti dokončit řízení rozhodnutím ve věci samé bez nařízení jednání. Žalobkyně se ve stanovené lhůtě k možnosti rozhodnutí ve věci samé bez nařízení jednání nevyjádřila, a proto je třeba mít podle § 51 s. ř. s. za to, že s tímto postupem souhlasí. Výslovný souhlas s rozhodnutím o věci bez nařízení jednání vyjádřila ve svém přípisu ze dne 6. 3. 2003 žalovaná. Žádný z účastníků rovněž nevznesl námitku podjatosti senátu Nejvyššího správního soudu, který věc podle rozvrhu práce rozhoduje.

Nejvyšší správní soud po zjištění, že jsou dány podmínky řízení, přezkoumal napadené rozhodnutí po věcné stránce z důvodů uplatněných žalobkyní a v rozsahu jí vymezeném.

Zákon č. 261/2001 Sb. se nevztahuje na odškodnění všech účastníků národního boje za osvobození ve smyslu zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, resp. vdov

a vdovců po těchto osobách, nýbrž pouze na některé skupiny těchto osob, které jsou uvedeny v § 1 zákona č. 261/2001 Sb. Tento zákon se tak vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb. Jelikož příslušníci československé armády v zahraničí jsou uvedeni v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. a) zákona č. 255/1946 Sb., nespadá jejich odškodnění pod režim zákona č. 261/2001 Sb.

Na odškodnění příslušníků československé armády v zahraničí a vdov a vdovců po těchto osobách se vztahuje zákon č. 39/2000 Sb. (§ 1 odst. 1, 2 tohoto zákona). Nároky vzniklé podle tohoto zákona však bylo nutné uplatnit do 30. června 2001, jinak zanikly. Vzhledem k tomu, že žádost žalobkyně byla podána až po uplynutí této lhůty, nepochybila žalovaná, když žádost žalobkyně neposoudila jako žádost podle tohoto zákona.

Vhledem k tomu, že se lhůtou podle § 2 odst. 2 zákona č. 39/2000 Sb. spojuje vznik, resp. zánik určitého práva (v daném případě zánik práva na jednorázovou peněžní částku), nejedná se o lhůtu procesněprávní, jejíž zmeškání by správní orgán mohl podle § 28 správního řádu prominout, nýbrž o lhůtu hmotněprávní. Hmotněprávní lhůtu nelze zásadně prominout. Důsledky jejího zmeškání však mohou být napraveny, jestliže zákon výslovně takovou možnost v konkrétním případě zakotvuje (tzv. zmírnění tvrdosti). Zákon č. 39/2000 Sb. ani zákon č. 261/2001 Sb. však takové ustanovení neobsahuje.

Z těchto důvodů proto soud dospěl k závěru, že žalobkyni nárok na přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. ani podle zákona č. 39/2000 Sb. nepřísluší a že žalovaná rozhodla správně, pokud její žádost zamítla. Nejvyšší správní soud proto podle § 78 s. ř. s. žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Žalovaná měla ve věci plný úspěch, takže by měla právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.), protože však tuto náhradu nepožadovala, bylo rozhodnuto, že se jí náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. srpna 2003

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu